

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§. 12. Vocat D. Ioannes diuitias, substantiam huius mundi, sicut D. Paulus, fidem rerum sperandarum substantiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

HOMILIA DECIMASEXTA. DE EPIVONE ET LAZARO.

etiam quas sacra celebrat Scriptura, nihilominus defoscati moribut ac gentina claret probitate: quia eo illas modo celebravit ut nemini gratias esset, nemini consumeliosus: Comedit & biles & fecit iudicium & iustitiam.

D.AMB.
l.deNab.
Tzraelst.
Rom.4.

O diuitum coniuia, exclamat (D.Amb.) pan-
perum langue redempta, tantaque iniustitia
instituta, quanta illud de quo Nathan de David,
furto per vim rapta vnicā ac et arissimā pauperis
omicula: operariorū sordore appetata, cui
merces debita per nefas denegatur, ex famulo-
rum composita salario non perfoluto, ex honore
viri Ecclesiastici, ex bono nomine virginis ho-
nestissimae, cui malevolē detrahitur continua, ex
proximi carne & sanguine, velut coniunctum
Achab, ex sanguine Naboth, cum vincā diripue-
rat innocentis: Iesus mensa (testatur D.Ambro.)
multorum pauperum conflabat sanguine, & ipsius po-
cula mulierū, quos ad laqueum corgerat, rubebant
cruore. Huic quoque proposito cōsequenter ex-
pensū conā illis Herodis laussum, eius ca-
pitū impendio persolutam, quo mundū nullum
colebat sacrificiū: Ioannem Baptistam intelligo.
Talis quoque damnatur cena Regis Baltazar,
non toleranda sacrēm valoriū Dei templi ini-
uria, ac profanatione sacrilega. Hæc sunt coniuia,
sed execranda, illa vero quæ cum iudicio
& iustitia instituantur, redolent sanctitatem, qua
lia Iosias rex pīissimus instituit, iudicū sibi fa-
ciens, comedens moderatè, & alijs servans iūti-
tarū, nullū enerōsus, nullū in bonis, horū re, fa-
mam bonique nomine injuriosus, sed mensarum
reliquias distribuens patribus fame icis, ex
confilio ducis Esdræ, qui populo celebranti in
die solenni coniuia, præcepit eis quæ lautoriori-
bus ac pinguioribus veselebantur: Missite partes
huius, quæ non preparauerint. Vnde notat D.Chrys.
Ho.10. in Gen.

2.Esdræ.
c.8.10. -
Ho.10. in Gen.
Dm. 6. 12

Quod populo suo Deus non interdixerit cele-
brare coniuia, mensa letari martiali, sed hoc
præcepit, illa sic instituerent, epulis sic frue-
renerint, vt Dei non postponerent memoriam, ei-
que gratias agere minimè obliuiscerentur: Cum
concederis & saturatus fueris, case diligenter, ne
oblitus facias Domini.

§.12. Vocab D. Ioannes diuitias, substantiam
huius mundi, sicut D. Paulus, fidem rerum
sperandarum substantiam.

¶ 25 **H**inc colligimus, quod dicens corporis,
qualiter quibus Christus nobis diuitem
plum delineat, non dicens eo tendere, ut eum
pauper locutus est, & dicunt: Quis est hic?

Cum
peccatis insimulet commisionis, sed quid est
probatum velit primum articulum in procedu-
contra eum instiuto, scilicet: Homo quidam in
erat diues, quod illi conuenit majori D. Ioh.
Qui habuerit substantiam huius mundi. Ac dimi-
na quadam sapientia, id quod Christus aut Di-
ues erat, dicit phrasis D. Iohannis, quod: Ha-
buerit suavitatem huius mundi: quia liceat esse
quempiam diuitem, tam sit accidentis, quam esse
album, frigidum, calidum, nigrum, atram
celesti quadam notar philosophia D. Iohannes,
quod in mundo, diuitia, substantia sunt quod
& ipsa naturalis substantia ita definitio declarat:
substantia est fundamentum accidentium, in
qua sola ita innituntur accidentia, ut illa sub-
stantia vel corrupta, nullum horum remanat nec
possit sub filtrere unde & dicitur: Substantia dicta
est à substantia: quis substantia accidentis, & ip-
suis tantum omnium accidentium. Quæ, (pro-
cor) sunt mundi huius accidentia? Nobilitas,
sapientia, dignitas, astimatio, fama, saur, re-
tentia, reputatio. Cui haec innituntur omnia?
Manifestum est, quod ipsi pecunia. Si diuitiis affatus, ut nobilis honorabitur, sapiens,
prudens, tibi caput quo cumque perrexeris, ap-
pertinet; manus apertas in domo reperies graduatis,
iudicis, meritoris. Te parui, te magis
reverebuntur, tu faciem tuam intendeat,
digito procedentem hinc eo usque designabunt,
tibi, tuique fidem pronossis, tua magni sa-
cientia colloquia. Fecundas remitte, has pau-
per & humilis, ecce quām cito accidentia
hac corrueunt omnia: veridicū est illud Horati.

Omnia enim res.
Divitijs paret, quas qui contruxerit ille,
Clarus erit, iustus, sapiens erit etiam Rex.

De quibus eximia producit axioma reli-
giofissimum litterarum mystes Tiraquellus: Sit n. i.
licet Cæsare Augusto natalium claritudine non in-
ferior, si tibi deficit opes, ut abiecius despicias: I. de
virginis sponsus, multorum Regum ductimque nati-
sanguine nobilissimus: quia illum Iudei fabri-
lia exercere consipient, dedignantur & de il-
lo loquuntur, velut de iupibus progeto. De-
cantatissimum fuit olim illud Euripedis philo-
sophi axioma: Da operam opibus: nam ille no-
bilisatem donant, in paupertate vero, obsecrata dicit.
Apud Tiraquellum. Sapientia potes equalis
eile Salomon, quod si tibi deficit facultates,
in te Spiritus S. Verificabitur procerbum:
Pauper locutus est, & dicunt: Quis est hic?

Cum

Cum Christus ipsa esset increata sapientia, atque ex illa celestia de promeret mysteria cunctis admirabilis, dum eum Nazarei nul a vident aut humili posse fortuna, obij. in t: *Quis est hic Vnde nunc sapientia? Nomen hie est filius sabrit?* Fatoe te corporis aëmique dotibus nulli cedere periculis sum, si tamen zonam pauper amiseris, ad quicunque acceſſens misera fortuna redolens iuripiam; caput illi tibi tergumque deguam obueret, deficiens namque substantia, nullum potest accidens subsistere; quod si villus remanenter miraculo adscribendum velut in venerabili credimus esse sacramento, accidens sine substantia.

Ni fallar, fœda: hic D. Iohannes loquenti formulam, qua virtus D. Paulus (cuius epistles, ut miro verborum, ac sententiâ cultu expôlitas testa D. Petri, cuncti magis fecerint Apóstoli) qui de fide disputans, eam sic definis: *Fides est sperandarum substantia et res.* Fundamentum mundi spiritualis ac si pérnaturalis: sine fide namque nulla est virtus, qua vere talis possit nominari, nec esse ullam habet supernaturale; primum eorum qua speramus fundamentum: sine illa enim, nec alterius vita speranda sunt precia, sicut & absque illa, Deo placere credimus posse nemivem: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Hoc quod fides est in rebus mundi spiritualis ac supernaturalis, hoc diuitiae sum in mundo temporali. Fides est primum principium, eo modo quo decitant Theologii, rerum sperandarum alterius mundi: hæ vero primum rerum sperandarum huius mundi fundamentum: *Substantia huius mundi.* Quia sine diuitijs ac pecunij nihil hic est quod tibi spes obtinendum. Vis honorari? vis talis iniugatiam? vis talem tibi sumere in uxorem? vis familiam, vis multitudinem alere famulorum? Volo pecunij abundas. Non abundo; non est ego quid spes: sine substantia quippe huius mundi: impossibile est placere mundo: Frequenter hic curiam, pra diuitiem ambit dignitatem, quatisnum tibi in marsupio pecunia? Equidem & multa nimis. Optime fundara spes tua. Accedit alter, et nihil prætendit. Num defect secum aureos? minime. Quid igitur eum ad talen exigit promotionem? Despitit, cum spes, deficiente sibi rerum sperandarum huius mundi fundamento.

¶ 16 Graphice describit Vates Oseas virum bene summatum, sub nomine Ephraim (sic dicere licet) qui ut se vidit bonis afflatim abundantem, totus superbe gloriabundus, ait: *Verumamen-*

diues factus sum, inueni idolum nabi, & omnes labores mei non inueniunt mihi. Idolum alicuius erat Deus ille quem adorabat. Opes concessi immensas, & his mihi congratulor idolum inueniisse, quod cum Deus sit, a quo merito quodlibet etiam maximum bonum licet sperare, ac dicantur. prospera cuncta licet ardua, & difficilia; tales sunt diuitiae in opinione dicitur, idolum, de quo quodlibet possit obtinere dignitatem, astimationem, familiam, mulierem primariam, officium pingue, cathedram eminentiorem. At cum quis illi possit obsecere. Numquid tu ille Ephraim? Plures satis defectus in sacris litteris, tuorum repetitis atavorum, imo & tuos. Responde: *Omnis labores met, non inueniens mihi: id est.* Fatoe, attamen nullum inde mihi detrimentum-hos omnes nummorum cooperit multudo. Papæ, quam ad viam describit quod hic in mundo agitur? Si licet alter Arcadicum germe, terra filius, agrestis nille nature ac personæ defectibus reprehensibilis, si nummis fulgeat, hic illum Deus proteget, vt nemo sit, qui illi noceat. Satis hoc alia confirmat lectio, quinimo & rationem declarat, cur D. Paulus avaritiam accusavit idololatriam: *Idolorum ser. Gal. 5.20.* vius. Quæ prædicta vatis verba sic exprimit: *Verumamen diues effectus sum, inueni vim mihi.* Pecunias inueni, & his coniunctam vim quandam insuperabilem, ut nulla sit in mundo, quæ huic resistere valeat, potentia: vis adeo potens, vt vim tolli inferat vniuerso. Tu iudex esto, quid non obtineat pecunia. Ceterius us ardua, quæ ut impossibiliter fieri indicamus, at si queras; *Qui hæc fecit? Dominus, multa aderant pecunia.* Vide apud Latinos, pecuniae dicuntur: *Faciles, quæ potentiam significant alijs vero legunt: Faciliſtas;* nihil enim tam difficile, quod non pecunia reddat facile, nullum alperum quod non planificet, omnia superat ardua, vincula dissoluit vniuersa.

Singulari quadam expositione lege D. Hier., Divus explicantem quod sermo diuinus referit de his Hier. Israel de terra Egypti discendentibus: *Arma* Ad *ascenderunt filii Israhel de terra Egypti.* *Qui* hoc Dama *credat?* *Sibi* sum. *Egypti* arma seruauerant, timore sum. perterriti ne filii Israhel in eos seditioni bella Epist. monerent, vnde illos armis exuerant, sicut & 125. q. nos Mauros antequam Hispania pellerentur. 2. To. 3. *Vnde* quælo sibi arma sumperant, cum tantus Exod. esset eorum numerus, qui egrediebantur, vt ipsi 13. 18. foli viri bellatores ad sexcenta fere millia pe- ditum censerentur. Credunt aliqui inter ipsorum 13. *Uraclias* viros quosdam suisse primarios, qibus

„quibus gerere arma concedebatur. Translat hoc,
„parum ad rem nostram, ut tot centena milia di-
„catur armata prodijse. Dicunt alii: quod de-
„merito Pharaone, cuiusque exercitum in mari in-
„bro, sic cuncta Deus dispositi, ut ad oram maris
„cuncta Aegyptiorum catanae ejerentur, que
„ut armis suis induita, filii Israel exarmabant.
Opinatur enim alii teste D. Hieronymo,
„Hebrei i o textu inhaerentes, quem dicit non
„sicut scribit: *Armati ascenderunt.* Sed: *Quoniam &*
„*qui nisi ascenderunt, quod legionum ordi e proce-
„serunt per strigas quoniam & quoniam sibi secundum*
II. *Septuaginta: Quinta generatione ascenderunt. Ex*
Pecu-
nix *quo translatio nem arguit. Aquile, dicentes,*
arma *quod coniunctio transstulisset: *Armatis ascende-
rum, et irrationabiliter legiuntur namque eius*
sunt, *recipitur translacio. Aquilis non consentiosus ut*
„quidem putans, sed studiosius, verbum interpretavisse
„ad verbum, eo loco ubi Septuaginta posuerunt. Quin-
ta autem generatione ascenderunt filii Israel de
terra Aegypti, ita ut Iulius: *Armatis ascenderunt*
„filii Israel de terra Aegypti. Quia igitur ratione
poreft hoc ut verum intelligi: Verum est, inquit
D. Hieron. & cl. rum. An non recordaris, quod
quando se parat ante aggressionem ex Dei precepto
petierint ab Aegypti mutuo vala amica, & ar-
gentea geminas, cuitas multas, quibus onus
discellunt, Aegyptum spoliante, vnde & Da-
uid piaflit: *Eduxit eos cum argenteo & auro.*
104. „Quem querit fortius armatum aut armis indu-
„tum potenteribus, quem qui auro, argento gem-
mis, pecunias gravis incedit quibus armatur
armis exercitus potentioribus: Quid illos redire
animos, invincibilis, nisi arma pecuniarum
Infracti sui muniri ascenderunt, proper superelle-
et Eilem, qua Aegyptios spoliaverunt.*

Hinc responsum eliciimus hereticorum no-
strorum saeculi opponendum blasphemis, qui contra
Papam ac Ecclesiam praefatos Capitula, coniuncta,
dignitates obgannunt: quia censuit afflictum
exuberat, multisque temporalibus afflunt dimi-
tij. Obcyunt, quod his se non ostendat Apo-
stolorum successores, quos Christus paupere-
legit ac paupertatis professores, ita ut quae vilia
possidebant, reiherent, vixenique temper, qua-
les nouimus Telenico indigentiores. Attamen
magis in his resipiunt reverentiam. Christus ipse qui regnum praedit Ecclesiam, honori
et que autoritatem prospicit superiorum, quia pro-
ut suadeat aequitas, necesse est eos ceteris efful-
gere. In exordio ad plantandam fidem, ut omni-
um pataret oculis, hic nihil humanae interne-
nitatee potentiae aut virtutis, sed omnia divinis

DE EPVLONE ET LAZARO.

attribuen' a esse postestibus, vel loquitur D. Pap. supremis ministros suos, munivit virtutibus. Cuiusque quibus miracula patrarent adeo stupenda, ut in domi mundi in admirationem raperent viuetus. Et quibus et am sibi hostes devinciabant infantes, si-
fines ut illos summis excepissent horribus, scipio probat D. Gregor. varia S. Scripturar loca per de-
pendens. Auto non indigebat, nec argento, i. C. quia sibi conciliari fidei praeditores aucto-
ritatem habent, enim sibi ex mira ulla praesta usq. 10. 10. simis, quae, ad fidem confirmationem edebat, con-
quiebant. I. a vt, sicut fides ad suum confirmationem miraculis erat nutriendanda, ita ipsa miracula, Dei ministros & Ecclesiam Praefatos non vulga-
ri reddebant honore venerabiles, ut nefas omnibus esset, colorem non primis colere obse-
quuntur. Ascendent Petrus & Ioannes in templum o-
ratur, ecce ad valvas ecclesie, par percum
offendunt, potenter elemosynam. Hecdeum
propius, cu D. Petrus: *Argenteum & aurum non*
est mihi. Huius mundi substantia dives non sum,
at virtute proleco celesti Iesu Christi, hanc tibi
communico: *In nomine Iesu Christi Nazareni* 10. 10.
Surge & ambula. Surrexit homo illi a mortis
Petri imperii sanus & integer. Quod aurum,
quod argentum, que mundi divitiae eos tanta
poterant dignos cumulare reverentia? Vnde S.
pagina testatur: *Vidit enim omnis populus &c. Et im-
plicet sunt Hispani & extasi, &c. Adam & aliud.*
Proficiuntur D. Paul & D. Barnabas Lystra,
homines omnium indigi, & quod exteriora vix
vnius tiruncij, ad quos ipsi eues nec femel oculos
desclere velle digiabantur. Claudio, qui
numquam ambulauera, occurrit, cui D. Paulus:
Charissime frater, sanus exurge, & dico ci-
tius surrexit homo illi coram omnibus, & latius
huc illucque deambulabat. Tanto horore, eius
causa miraculi illos cuncti sume prosecuti, ut
voce in eccliam elata illos Deos de celo delap-
sos acclamarent: *Leuanerunt vocem suam Lycos.* 10. 10.
*Nice dicerent: Dij similes fatti hominibus desende-
runt ad nos. Sumimus autem Sacerdos, nempe*
Dei Ionis tauris accurris coronatis, ut illis quasi
Dij victimas offerret festinissimas. Quia talis igitur
honorificebantur ob miracula quae ad
fidei assertioem faciebant, quid opibus, quid
bonis egebant terrenis, quibus sibi spud popu-
lum coemerent ut reverentiam ita & autorita-
tate? Modo vero firmiter fide radicata, cu opus
non sit quotidiani candem confirmare miracu-
lis, non Ecclesia Praefatus conueniebat concilia-
ti potestatem, se reverentiam ex quotidiana
patra.

patratione misericordum. Quia igitur ratione Deus ihs debitam conciliabit auditoriam? Quod si pauperes sunt vel à pueris despiciuntur, eos cuncti perhorre cent, ab aliisque quam longissime distinguunt: quia ut quis pium iah occurrent prelato pauperti, credet quod aliquid ad eum pertinet; qd. ramo & spiritus, hanc sa-
pius repemam tempore sententiam: *Eiam proximo suo pauper edidit erit: amici vero diutius multi.* Hoc ergo Deus decrevit, quod videmus, ut nquam sibi honorum congerer insieme-
ram, quibus divites, ne dem iecclie non ha-
beant, a faciliatibus itipem emendi are, sed po-
tius ipsi ab illis deperdeant, quo illa compleat.
*Vix de Ecclesia prophetia: Mille regum la-
borem.* q. d. te in pectus lacte Reges en-
tinent, per quem la bona in oligimus tem-
poralia. *Quæ non am lissima largius est bo, a
Ecclesia Imperator Constantius?* Quot Re-
ges legimus, quot Princeps, cui ates, Regna,
Provincias bona redditis Ecclesie consignafet?
divinum est hoc consilium, ut illo medio mun-
dis, magnificat Ecclesie superioris, quia ut
exista prout contentit disponeret Deus, non
satis erat illos potestiae fulgere spirituali; sepe-
tumero quippe eos mundus, fuccipenderet,
quare & potellat illis opus era, quam homi-
nes reuerentur, & hac per diuitias, opumque
copiam obtineat. Eo sensu quidam exponunt
illud Salomonis Proverbiū, quod D. Aug. in
gesta non miramur difficitate: *Re tempio
anima viri duxit eum.* In Hebreo ponitur: *Pre-
tium anima viri,* q. d. Tanti faciunt homines
virum, quamvis illum conspicunt per curas pra-
ponentem. Hoc autem clarum, quotidiana expre-
mentia, quam verbis plurimis innotescit.

§. 13. Erat quidam mendicus, Tribus arti-
culis brui causa describitur, quid mundi
habuerit substantiam, quod fratrem video-
rit nec statim habere, & clauserit viscera
sua ab eo.

Silla ergo conclusio, qui diuicias habet, hu-
ius mundi habet substantiam. En ergo tibi
eum qui mundi habebat substantiam: *Homo
quidam erat diuines.* His primis est huius proce-
lus criminalis articulus. Nec Christo fatus erat
illim proponere, sed & duabus confirmat iza-
ti nibus, quæ propositionem reddunt Iuce clau-
siatem. Prima: *Induebas purpurā* Et lyso: id
est vestibus regalibus, purpurā, & lyso ex qua
templi velum tenebatur. Nec solum his inten-
dit Christus huius indicare vestitum, sed quod
in leto seu cubiculo pictus, subsellis, sedibus,
domusque supellecile regia viceretur, lecti
stagiis regerentur pretiosis, ladicibus ex his-
to tenuissimis hyemalibus tapetibus, altius au-
lais, ita ut qui eius subintraret eukile, regale pa-
latium intrare videretur. Secunda: *Epidalabur
quodidie splendide.* Quotidie in apicatu epula-
rum nihil recedebat à magnificentia regali per-
dices, canones galli indici, placenta, condimenta,
vitiū sazinati, &c. ferula apponebantur. Hoc
autem verbum, *Splendide*, nudem significat in
cibis opuleniam, sed etiam in iis omnibus quæ
ad chum pertinen: mensas ebrias, manūlis,
pretiosissimis abacos distillatos, arias pelues ex
auro & argento, vase, vinas, vrcos, phialas,
crateres, musicam, cantore ad coniuvitum
retirementem: & hinc *Quodidie*, ne dies vi a
prateriret. Vox *epulalans*, Gracē scibitur
éōppanytus, verbum emphaticum, q. d. ad
ambas usque aures fesse mero, cibisque ingurgi-
tabat, in cunctis sua si dicens satiaceare ac
placere volupsum, in ructo, canto, odoribus, re-
pandis vasis, ut totus venti suo indulgeret,
quem ut Deum suum exciperet; inter eos nu-
merandus, de cibis ait Apostolus: *Quorum
Deus venter est, quos acriter D. Jacobus repte: Philipp.*
hunc: *Epidati estis super terram, & in luxurij* 19
enutris corua vestra Hæc vox Luxurijs, & repræ Iacob. 5. 5.
significat delicas cibas epudicas: q. d. triadicus vox
totus edulis, hic cura, hic præmia vestra cogi-
atio, ut Dornianus ait: *Quæ rurul signari effu Hier. 46.*
Si estis super herbam, cui convenit Apostolus Iu. 21.
das: *Sime timore semetipos patentes.* Tali laxa Iud. 12.
batur mensa diues hic, varijs condimentis, far-
tilibus, delicis opitate instruta. Indica num
diues fuerint, q. h. quotidie splendide epula-
batur. His ita dilucide contat, quod talis fue-
rit, ut per ciuitatem illo dicereetur nomine, di-
ues ille, aut oromastice. Hunc igitur Christus
primum proponit arti ultimi: *Homo quidam erat
diuines.* His primus assertur articulus & maior
probata censitatio propositio. Progreditur Christus
ad secundum, probatque minorum: quid
Viderit fratrem suum necessitatem habere, & clau-
serit viscera sua ab eo. Erat autem quidam men-
dicus nomine Lazarus, ulceribus plenus, qui cu-
piebat fastari de micci, quæ cadebant de mensa di-
uisu, & nemo illi dabat. O diuina Sapientia,
quam nertose proponit articulum, ut etidemque
ostendat, & in huiusmodi diuicias prodat crude-
litatem. Vide num Bartholus, Baldus, Paulus à
Castro,